

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д. н. Ивайло Христов Христов, УНСС

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност* „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Паолина Димитрова Желева

Тема на дисертационния труд:

МЕДИЙНИ МАНИПУЛАЦИИ И ОБЩЕСТВЕНО МНЕНИЕ. СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА БРИТАНСКАТА ПРЕСА ЗА БРЕКЗИТ

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 712/23.03.2023 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра „Медии и обществени комуникации“*, факултет *„Икономика на инфраструктурата“* на УНСС по *научна специалност* „Организация и управление извън сферата на материалното производство“. Обучението е осъществено в *редовна* форма през периода 2018- 2021 г. и задочна през периода 2022 – 2023 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационен труд на Паолина Желева съдържа: увод, четири глави, заключение, научни приноси и библиография. Текстът притежава всички необходими реквизити за една дисертация- теза, обект и предмет на изследването, методология, научни приноси и др. Използватa литература е достатъчна и е в ракурса на

дисертацията. Използвани са сериозни научни трудове, свързани с пропагандата и медийните манипулации, които са умело вмъкнати в хода на изложението. Успоредно с емпиричната част, която е в основата на текста, дисертацията има и същностен теоретичен раздел, придаващи ѝ аргументация и научно звучене.

Актуалността на темата на дисертационния труд на докторантката е два аспекта:

Първо: Анализирайки последиците от излизането на Великобритания от ЕС докторантката поставя редица въпроси за неговото бъдеще и предизвикателствата пред европейската общност.

Второ: Насочвайки се към медийни манипулации, които британската преса осъществява преди провеждането на референдума „за или против“ Брекзит, Паолина Желева разкрива по същество политическото значение на журналистиката и нейното влияние върху общественото мнение.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Още в началото прави впечатление промислената структура на дисертацията. Неслучайно Паолина Желева тръгва от психологическите ефекти на явлението „Брекзит“. Паралелно със съпътстващите го медийни манипулации излизането на Великобритания от ЕС говори за няколко важи процеса:

(1) Силно разделение между център –периферия, независимо от наличието на кохезионни, структурни и регионални фондове, предназначени за изравняване на икономическото равнище на различните части на ЕС. Някогашното разделение между Изток- Запад по време на социализма се заменя с разделения Север- Юг, при който страните от Южна Европа са се превърнали в типична периферия на ЕС. По най-различни критерии започна разграничаване на европейските страни на групи и се получава така, че едни и същи политики и правила дават различни резултати в отделни групи страни. Затова се развиват най-различни теории за Европа на 2, 4, и дори на 6 скорости, израз на вътрешната конфликтност на ЕС.

(2) Вътре в ЕС се формира една отделна страна, която икономически увеличава дистанцията си от своите партньори и придобива водеща роля. Със задлъжняването на Италия и Франция и свалянето на кредитния им рейтинг, с дистанцирането и

последвалото излизане на Великобритания вътре в ЕС излиза на преден план една държава – Германия, която има хегемонни икономически позиции и за първи път от нея зависи повече от всякога съдбата на ЕС.

(3) Наред с процеса на интеграция има тенденции на дезинтеграция и фрагментаризация. В основни страни в Западна Европа текат процеси, които могат да доведат до техния разпад – Белгия и засилващия се стремеж за разделение на Фландрия и Валония, движението на Шотландия към независимост, евентуалният разпад на Великобритания.

(4) Промяната на етническия облик на континента. За да задоволи нуждите си от работна ръка Европа масово приема емигранти от бившите си колонии: Индокитай и Близкия изток. Това са в повечето случаи мюсюлмани. През 2050 г. те ще станат около 40-50 на сто от населението на Европейския континент. Мюсюлманите са френски, германски, испански граждани и се ползват с всички права и задължения на тези страни. Същевременно трудно се интегрират в западните общества: пречка е религията и съзнанието им, както и запазената идентичност, която е трудно съвместима със западните ценности.

(5) Още по драматичен е въпросът със стареенето на населението в Европа. Явление, протичащо с бързи и ускорени темпове. Преди сто години, когато Европа разполага с достатъчно „излишно“ население, което да прекоси океаните и насели Америка и Австралия, в държавите, формиращи днес Европейския съюз, са живели 14% от всички хора на планетата. В края на 20-ти век цифрата пада до 6%, а според прогнозите на ООН през 2050 г., ще достигне само 4%. Оттук и недостигът на млади хора, които да работят.

Тази част от дисертацията на Паолина Желева показва, че медийният разказ на британската преса за Брекзит разкрива факта, че ЕС е изправен пред две алтернативи: или отделните държави да възстановят своя пълен фискален суверенитет, или да се създаде наднационален фискален орган и по същество Обединени Европейски щати.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Водещ принос в дисертационния труд на Паолина Желева е сравнителният анализ на британската преса за Брекзит. Извадката включва британските издания:

„Сън”, „Дейли мейл”, „Дейли стар”, „Дейли експрес” и „Дейли мирър”, също така вестниците „Таймс”, „Гардиън”, „Файненшъл таймс” и „Дейли телеграф”. В изследването са използвани различни ключови думи, за да бъдат идентифицирани новините и историите, свързани с ЕС по време на кампаниите за референдума като: референдум, Брекзит, вот „Оставане”, вот „Напускане”, кампания за „Оставане”, кампания за „Напускане”, евроскептици, еврооптимисти, пропаганда, манипулация. Изследването се базира на извадка от 3403 статии, споменаващи ЕС преди референдума, от които 2378 са силно фокусирани върху него, представлявайки основният обем на анализа. Тези статии включват точки от новини, части от мнения, както и уводни статии. Тази извадка включва по два дни от седмичното отразяване в пресата (вторници и съботи) за всяка една седмица от четиримесечният период на кампанията. Основният извод, направен от Паолина Желева относно Брекзит е, че той е произведение/продукт на британската преса. Британските вестници категорично се намесват в политическите дебати по време на референдума за Брекзит, чрез декларации на позиции на редакторите със стратегическа цел: да въздействат на политици, агитатори и читатели. Освен това те поднасят по време на кампанията материали, пълни с неверни твърдения, преувеличение на фактите и пренебрегване на традиционните източници на информация. Формално наистина има плурализъм на мнения, но в този плурализъм реалните факти и неистините и псевдоинтерпретациите са премесени в огромни информационни потоци, че в последна сметка всяка истина може да бъде компрометирана и отречена. Свободата на словото е подчинена по-скоро на пазарния механизъм на печалбата, на задкулисни интереси, а не толкова на обективността.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представените публикации от докторантката са достатъчно на брой и отговарят на темата на дисертацията.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът представя в пълнота дисертационния труд. В оформянето му са спазени нужните академични стандарти.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Ката цяло този проблем ще има трайно въздействие върху ЕС. Ето защо е полезно изследването да излезе в монография.

И все пак, в решението на Великобритания за излизане от ЕС медиите са инструмент. Тогава, кои кръгове в британското общество стоят зад Брекзит?

8. Заключение

Дисертацията носи безспорен приносен характер, засяга проблеми, които тепърва ще имат нееднозначно развитие. Представената документация за защита на докторантката е пълна, спазени са всички академични и процедурни изисвания. **Всичко това ми дава основание да гласувам положително за присъждането на образователната и научна степен „Доктор” на Паолина Димитрова Желева и да призова уважаемо научно жури да стори същото.**

Дата / място
29. 04. 2023 г.
София

.....

Подпис: